

שם השאלון: אמנות הקולנוע 61283
מועד הבחינה: אביב תשפ"ה, 2025
שאלון מפמ"ר משולב

פרק ב: בחרו 2 שאלות מתוך 3
כל שאלה - 20 נק'

1. קולנוע תיעודי ישראלי

"הקולנוע הוא בין היתר סוג של תקשורת, אמצעי השפעה בעזרת הדימוי. סגנון הבימוי, שיטת הצילום, חייבים להתאים לרעיון הסרט בכללותו; ואלמנט חשוב נוסף הוא הצורה. מעניין אותי לעבוד בסגנונות שונים ולהתנסות באופנים שונים של שפת הקולנוע". סרגיי לוזניצה (במאי), מתוך "תקריב" כתב עת לקולנוע דוקומנטרי.

א. בחרו בסרט ישראלי הדוקומנטרי שצפיתם בו בכיתה, כתבו לאיזה מהזרמים הוא שייך:

- קולנוע מתבונן/ "זבוב על הקיר"
 - דוקו אקטיביזם
 - קולנוע תיעודי אישי- משתתף/ I doc
 - קולנוע היברידי / פוסטמודרני/ מוקומנטרי
- הציגו שני (2) מאפיינים, הן של תוכן והן של צורה, של הזרם בו בחרתם. (5 נק')
הדגימו מתוך הסרט שתי (2) דוגמאות לזרם הדוקומנטרי הנבחר. (5 נק')
הקפידו לציין את שם היצירה.

ב. בחרו בסרט נוסף מזרם דוקומנטרי אחר (מתוך ארבעת הזרמים).

הציגו את הזרם הנוסף בו בחרתם באמצעות שני (2) מאפיינים הן של תוכן והן של צורה. (5 נק')
הסבירו כיצד הסגנון הדוקומנטרי בכל אחד מהזרמים שבחרתם, תומך ומחזק אמירה חברתית של יוצרי הסרט. (5 נק')

2. מגדר

"בעולם המוסדר על פי חוסר שוויון מיני, עונג ההתבוננות פוצל בין פעיל/זכר וסבילה/נקבה. המבט הגברי המכריע מקרין את הפנטזיה שלו על גבי הגוף הנשי המסוגן בהתאם לכך. בתפקידן האקסהיביציוניסטי המסורתי נשים הן בזמן מושא להתבוננות ומוצגות לראווה, כשהופעתן מקודדת כדי ליצור אימפקט חזותי ומיני חזק" מתוך: עונג חזותי וקולנוע נרטיבי / לורה מאלווי.

א. הסבירן מהו "המבט הגברי" על פי לורה מאלווי.

כיצד המבט הגברי בא לידי ביטוי בסרטים אותם למדתם?

הציגו שתי (2) דוגמאות מתוך שני (2) סרטים שונים.

באיזה אופן הם מחזקים את רעיון "המבט הגברי". נמקו תשובתכם.

הקפידו לציין את שמות הסרטים. (10 נק')

ב. התבנית המגדרית הקלאסית של הוליווד לרוב ממקמת את הנשים במטבח, כעקרות בית שתפקידן לטפל

בילדים ובגבר, ואת הגבר כדומיננטי, כזה ששולט בנרטיב של הסיפור.

במהלך השנים נעשה שינוי במודל הקלאסי.

- בחרו בסרט בו צפיתם בכיתה והציגו דרכו את השינוי בייצוג הקלאסי של הנשים בקולנוע.
- בתשובתכם הביאו שתי (2) דוגמאות המבססות את טענתכם.
- הקפידו לציין את שם הסרט-היצירה. (10 נק')

3. מד"ב

אוטופיה ודיסטופיה הן אחיות תאומות אך לא זהות. שתיהן מהוות ביקורת כלפי החברה הקיימת, אבל כל

אחת מהן משתמשת בטכניקה שונה: האוטופיה היא ניסיון לתקן את הקיים מנקודת מבט אופטימית

שמבטיחה את הטוב שיכול לקרות לנו אם נשנה את דרכנו; ואילו דיסטופיה היא התוצאה המוקצנת

והפסימית של מה שעלול לקרות לנו אם נמשיך באותה הדרך (...). אם באוטופיה המדע משחרר את האדם

מכבליו, בדיסטופיה הוא כובל אותו מחדש מתוך: איך ולמה התאהבה האנושות ביצירה עתידית מדכאת/ אלי אשד, ליברל.

א. סרטי "מדע בדיוני" רבים מציגים עולם דיסטופי.

הסבירן כיצד רעיון הדיסטופיה בא לידי ביטוי בז'אנר מדע בדיוני?

הציגו (2) דוגמאות מ (2) שני סרטים שונים בהם צפיתם בכיתה. (5 נק')

ב. תומאס שץ במאמרו "Film Genres and the Genre Film", טוען שבכל ז'אנר קיים קונפליקט מרכזי שהוא

בהכרח רלוונטי בחברה שאנו חיים בה.

הסבירן מהו הקונפליקט המרכזי בו עוסק ז'אנר המדע הבדיוני?

באיזה אופן הקונפליקט המרכזי מתקיים באחד הסרטים בהם צפיתם בכיתה.

בססו את תשובתכם על ידי שתי (2) דוגמאות מהסרט.

הקפידו לציין את שם הסרט-היצירה. (5 נק')

בהצלחה!

תשובות

הסרטים הכתובים הם דוגמאות בלבד, לכל מורה כמובן יש את הדוגמאות שלימד.

שאלה 1: קולנוע תיעודי ישראלי

- **קולנוע מתבונן ("זבוב על הקיר")** : מאפייני תוכן – התבוננות במציאות תוך מינימום התערבות של הבמאי במתרחש, ניסיון לתפוס את ההתרחשויות בעודן מתרחשות ולא בדיעבד, במקרים רבים המטרה היא להציג מציאות מורכבת וקשת יום, שקופה עבור אנשים רבים. מאפייני צורה : היעדר קריינות, הבמאי לא מצטלם, בד"כ שימוש מינימלי במוזיקה אם בכלל, שוטים ארוכים ומינימום עריכה. דוגמה – הסרט "בדרך למעלה" של שירלי ברקוביץ חושף את המציאות של נוער שוליים החיים ברחוב ומכורים לסמים. הבמאית במכוון לא מתערבת בהתרחשויות גם אם הן קשות מלבד בסוף הסרט, וכך הצופים עדים לאכזריות של החיים של הדמויות המצולמות.
- **דוקו אקטיביזם** : עיסוק בנושאים חברתיים או פוליטיים בוערים והצגת עולות חברתיות במטרה לשנות אותם ולהניע את הצופים לפעולה או לשינוי חברתי, הבמאי נוכח ואף יוזם פעולות במציאות כדי לייצר שינוי. מאפייני צורה- שימוש בהומור, מוזיקה וקריינות, ראיונות עם מומחים או פעילים. הסרט "ההרוג ה-17" של דוד אופק עוסק בקידוש המוות ובגזענות הקיימת במדינה ביחס לזרים.
- **קולנוע תיעודי אישי-משתתף (I-doc)** התמקדות בסיפור אישי של הבמאי או של דמות מסוימת הקרובה לו. מאפייני צורה – הבמאי מצטלם, שימוש בקריינות, יצירת יומן וידאו והצגת המציאות מנקודת מבט סובייקטיבית. הסרט "שמנה" של הלית לוי, חושף דרך מבט אישי של היוצרת את הקושי החברתי ובעיות הדימוי העצמי של אנשים הסובלים מהשמנה.
- **קולנוע היברידי/פוסטמודרני/מוקומנטרי** : מאפייני תוכן – הצגת המציאות באופן סובייקטיבי, לעיתים את העולם הפנימי של היוצר והדמויות, מתוך תפישה שאין בקולנוע מבט אובייקטיבי על המציאות אלא רצון לתת דגש לנרטיב ולביטוי האמנותי. מאפייני צורה - טשטוש הגבולות בין תיעוד לבדיון, שימוש באלמנטים מבוימים בסרט תיעודי, באנימציה או הצגת סיפורים בדיוניים בפורמט תיעודי (מוקומנטרי). הסרט "ואלס עם באשיר" של ארי פולמן מתאר את חווית הפוסט טראומה של אנשים שנלחמו בלבנון הראשונה במיוחד בהתייחס לטווח סברה ושתיקה, ואת השחיקה של החיילים והצבא בלחימה ממושכת באזור מיושב.

שאלה 2: מגדר

- א. מאלווי טוענת שבעולם המאורגן על פי חוסר שוויון מיני, עונג ההתבוננות בקולנוע מפצל בין הצופה הפעיל (גבר) למושא ההתבוננות הסביל (אישה). המבט הגברי השולט מקרין את הפנטזיות שלו על הגוף הנשי, המוצג באופן שמיועד ליצור אימפקט ויזואלי ומיני חזק (ספקטקל).

ב. הסרט "תלמה ולואיז" (רדלי סקוט 1991) מציג את השינוי שהתרחש בהצגת הנשים בקולנוע, תלמה ולואיז אינן נכנעות לאלימות הגברית ולפטריארכליות ובחרות להשיב מלחמה. בנוסף תלמה מתבונן בגיי די כעל אובייקט מיני, במובן הזה היא שוברת את תאוריית "המבט הגברי" של מאלווי.

שאלה 3: מד"ב

א. רשימת הסרטים המציגים דיסטופיות ארוכה מאוד, סרטים המציגים עולם של תאגידים עשירים וקפיטליזם מול עוני וצפיפות, שחיתות פוליטית, הרס האקולוגי, שלטון דיקטטורי, טרור, ועוד. בן הסרטים: "בלייד ראנר" (רדלי סקוט 1982) "דוח מיוחד" (סטיבן ספילברג 2002), "בן כוכבים" (כריסטופר נולן 2014), "ילדי המחר" (אלפונסו קוארון 2006) ועוד סרטים רבים.

ב. הקונפליקט המרכזי בקולנוע מד"ב בשנים האחרונות עוסק בפחד מהטכנולוגיה שאנו מקדמים בעולם ומהשתלטות ה-אינטליגנציה המלאכותית על בני האדם עד להכחדת האנושות.